

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRATIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

„GAZETA” IEȘE ÎN FIECARE ZI.

Pe unu an 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și străinătate:

Pe an 40 fr., pe șese luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Sortorii nefrancați nu se primesc. — Manuscrisuri nu se retrămit.

N° 13.

Vineri, 17 (29) Ianuarie.

1886.

Ministrul Brătianu și Românii ardeleni.

I.

Brașov, 16 Ianuarie 1886.

Venim așă a ne împlini o datoriă națională și de onoare, răspunzându la espectorările, ce le-a făcut cu privire la Românii ardeleni d-lu Ionu Brătianu, ministrul-președinte al României, înainte cu cinci săptămâni, în discursul său din ședința dela 4 Decembrie 1885 a Senatului român.

În starea de plâns, în care ne găsim așă noi Românii ardeleni, politicesce și economicesce trântiți la pământ și exploatați fără de milă în exclusivul interes al unei rase, ce tinde a ne înghiți individualitatea națională, ne cade foarte greu și este foarte dureros pentru noi d'a ne vedea constrinși să ne apărăm în contra unor imputări, ce le adresază Românilor ardeleni șeful cabinetului român, imputări în împrejurările actuale de-o consecință multă mai gravă pentru noi, decât ca să ne fiă ertat a-le întâmpina cu tăcere sau chiar cu indiferență.

Recunoșcem, că, vrându a ne împlini această datoriă, ne aflăm față c'unu distins om de stat, care multă a luptat și multe merite și-a câștigat pentru nemul românesc între Dunăre și Carpați și care, ca unul ce conduce și astăzi destinele României, este nu numai îndreptățit, dar chiar obligat de-a veghea asupra intereselor țerei sale și a nu suferi să i se creeze dificultăți acestei țeri prin nesocotința, fiă a unor străini sau a unor Români; recunoșcem că ministrul Brătianu numai constrins fiind prin atacurile opoziției a făcut acea declarație în Senat privitoare la măsura de espulsare a Românilor ardeleni.

Tote aceste le recunoșcem, dar totodată credem a fi în drept să cerem, noi Ardelenii, recunoșcere pentru recunoșcere.

D. primu-ministru Brătianu fiindu combătut în Senat, că a luat o măsură nedreptă și nelegală în contra unor Români Ardeleni, a trebuit negreșit să arate motivele, ce l-au condus când a subsemnat ordinul de espulsare din țară a acestor Ardeleni.

N'are nimeni dreptul d'a se amesteca în afacerile altuia, mai ales când acesta este ministrul-președinte al unui statu extern independent.

Nici nouă, celor care luptăm pentru cauza română ardelenă în acest organ de publicitate, nu ni-a trecut prin gând vreodată d'a ne amesteca în treburile guvernului României, dar suntem oameni independenți, care servim unu organu independent românesc din Ardeal și de aceea credem, că ne este ertat a ave o părere independentă asupra faptei acesteia a guvernului român, tocmai așa precum iertat ne este a ne pronunța asupra faptelor analoge ce se săvârșesc din partea guvernelor altor state.

În cazul de față suntem cu atât mai îndreptățiti d'a ave opiniunea noastră proprie, cu cât se tractează de espulsarea unor compatrioți și conaționali ai noștri în nisece împrejurări, ce stau în legătură c'unu regretabilu eveniment, care a produs mare turburare în patria noastră.

Prin urmare, decât d. ministru-președinte Brătianu s'ar fi mărginit la motivarea espulsării celor șese Ardeleni, n'am fi avut nimic de spus altceva, decât a ne exprima independentu părerea despre aceea, decât bine sau rău a lucratu guvernul român în casul acesta.

Dar d. primu-ministru nu s'a mărginit la facerea celor șese espulsați, ci a tras în discuțiune și pe Românii de dincoace vorbindu următoarele:

„Am spus în totdeauna Românilor de peste Carpați: să nu voiți ca d-vostre să dați direcțiune politice

noastră. Noi, cari ne cunoștem țera, cari din generații în generații am luptat ca să aducem această țară unde este, să ne lăsați în pace, să ne regulăm noi politica noastră, căci noi nu venim să vă dăm lecțiune d-vostre, nu ne amestecăm în luptele, cari le aveți în contra Ungurilor și Sașilor, și numai atunci ați ave dreptate să vă amestecați în afacerile noastre, decât ne-am amesteca și noi în luptele d-vostre.”

Repetăm, că recunoșcem bucuros totu ceea ce este și altfel nu poate fi, dar cerem recunoșcere pentru recunoșcere.

Recunoșcem, că este dificilă și delicată situațiunea României și că datoru este întâiului ministru al țerei să caute a paralisa pe toți aceia, cari „susciteză greutăți guvernului și țerei”; dar rugăm pe d. ministru Brătianu să recunoască asemenea, că și Românii ardeleni se află într'o situațiune mai mult decât dificilă și că prin urmare și aceștia au dreptul de a pretinde ca să nu li se facă greutăți din partea guvernului român.

D-lui Ionu Brătianu trebuie să-i fiă cunoscutu, că adversarii noștri, a Românilor de dincoace, ne insinuă și ne acuză mereu, că am ave tendințe ascunse și periculoase statului și tronului, cari ni-ar îndemna a face presiune asupra Românilor de dincolo și a guvernului lor în favoarea acelor pretinse tendințe și planuri subversive. D-lu primu-ministru însuși ne spune în discursul său, că ei bănuiesc și pe Românii din România că „ar fi înțeleși cu noi ca să facă revoluțiune în Austro-Ungaria.”

Decă asemenea băneli pot fi stricăcioase Românilor din regatul independent, cu cât mai stricăcioase vor fi ele pentru noi, Românii cei asupriți și trântiți la pământ de irredenta maghiară?

D. ministru Brătianu de sigur că nu s'a gândit la consecințele fatale, ce le pot ave cuvintele sale pentru noi Românii de dincoace, când — implicându-ne într'o afacere particulară, ce privea numai câteva persoane, cari au lucrat de capul lor, a ridicat în contra noastră imputarea, că „am voi să dăm direcțiune politice statului român.”

Din nenorocire consecințele s'au ivit încă mai înainte de ce s'a tipărit discursul d-lui Brătianu în „Monitorul oficial”. Într'ega presă maghiară, în frunte cu organele ministrului-președinte unguresc, s'a grăbit a exploata cuvintele d-lui Ionu Brătianu în contra conducătorilor poporului român de dincoace.

Ministrul Brătianu ne dă statul că se luptăm aici acasă și să ne amestecăm în afacerile României. Binevoiescă a ne spune d-lu primu-ministru decât noi Românii de dincoace de Carpați n'am luptat pentru drepturile noastre încă și atunci, când nici pomenire nu era de regatu român independent, când principatele române despărțite și desbinate erau exploatate de străini în modul cel mai barbar? Binevoiescă a ne lumina despre aceea, când, prin cine, în ce împrejurări și unde s'a făcut de către Românii de dincoace de Carpați încercarea de-a influența politica guvernului român?

Convențiunea cu România.

Discuțiunile conferinței vamale ținute în Viena asupra tractatului tarifelor cu România s'au terminat. Etă ce se scrie din Viena:

Conferința vamală și-a dat silința să pregătească unu textu alu convenției comerciale câtu se poate de precis, care să escludă ori ce îndoială; mai departe s'a silit să asigure prin taxe vamale corespunzătoare pentru industria Ardealului și Bucovinei, posibilitatea esportului în România. În viitoare conferințe se va debate convenția căilor ferate și tractatul de navigațiune. Se congetă la intrunirea într'o convenția vamală a diferitelor învoiel, privitoare la căile ferate, încheiate cu România. Tractatul de navigațiune va căde bine esportului român

spre vestu, de orăce Austro-Ungaria procede la regularea porților de feră. Mai departe s'ar putea desființa acum în faptă și capitulațiunile, deși acestea mai există numai de formă, de ore ce autoritățile române nu mai pun la dispozițiune funcționarilor consulari *brachium saeculare*. Din-contra se intenționează încheierea unui tractat pentru a se ajuta reciproc în afaceri de drept. România ar putea să propună și încheierea unei convenții epidemice, a căreia primire atâră de acolo, decât România își va întocmi sistemul veterinaru după modelul austro-ungaru, precum a făcutu acesta Serbia. Aceste tractate, care regulă în mod durabil raporturile economice cu România, să se presinte ambelor parlamente (austriac și ungar) independentu de proiectele pactului.

Demonstrațiunile din Dresda.

În ședința dela 26 Ianuarie a camerei deputaților din Pesta, ministrul președinte Tisza a răspuns la interpelarea deputatului Olay asupra demonstrațiilor antimaghiare făcute de gimnasticii germani în Dresda, cu ocaziunea festivității ținute acolo în anul trecut. Ministrul Tisza și se:

Despre scenele scandalose, demne de a fi dojenite, întemplate în Dresda, am aflatu ca fiecare altul din țiare, și totu așa am aflatu, că chiar arangiatorii și președinții festivității gimnastice și-au exprimat părerea lor de rău față cu oșpeții unguri și că au hotărât să așeze în arhivă cununa ungurescă cu panclicele. În urma acestei proceduri a conducerii reuniunii de sine se înțelege, că nu e necesaru d'a cere și o altă satisfacți, deoarece nimeni nu poate dice, că stegurile sau colorile unguresci au fost vătămăte fără a se da satisfacți.

Interpelantulu a declarat, că nu e mulțumit cu răspunsul; elu ceti unu raportu alu unui țiaru despre scenele din Dresda, vorbi despre Schulverein, despre Germanii din Austria și încheia, provocându guvernulu să detragă debitulu postalu foicei „Deutsche Zeitung.”

Ministrul președinte replică, că elu nu poate concede a se discuta în camera deputaților unguri afaceri, cari privesc pe cealaltă parte a monarhiei. Că în Dresda s'au călcatu cu picioarele steagurile sau colorile unguresci, precum dice interpelantulu, nu se vede nicidecum din informațiunile oficiale existente. Răspunsul se ia la cunoștință.

Morala fabulei: față cu cei mari și tari d. Tisza se poartă ca pré plecată slugă, ér față cu cei mici, ca unu „Jupiter”, și dacă n'ar ave ochelari verzi pe nasu, s'ar vedea eșindu fulgere din ochi. Ochelarii ilu facu să rămână unu „Jupiteru fără fulgere.”

Convenția comercială austro ungara-română.

„Telegrafulu” din Bucuresci se ocupă într'unu articolu de fondu de convenția comercială, răspunzându la articolulu lui „Pester Lloyd” din zilele trecute, pe care l'am publicat și noi în resumatu. Etă ce scrie oficiosulu țiaru din Bucuresci, care negreșit că exprimă vederile cercurilor guvernamentale române.

Nu polta de polemică ne face să ne ocupăm cu articolulu publicat de „Pester Lloyd” în numărulu său de la 21 st. n. și reproduș de noi ieri. Avem convingerea că cu Ungurii nu se poate discuta; ori ce ai dice, ori câte probe ai aduna, ori ce ai face, decât Ungurulu are interesu să spuie contrarulu, ilu va spune. D'altminteru, șovinismulu unguresc e destul de bine cunoscutu în tota lumea, pentru ca să-lu mai recomandăm.

Trecem dar peste acuzarea că autoritățile vamale române nu aplică aceeași măsură Austriei și Ungariei-părtinind pe cea dântei. Am putea cere probe; am putea, pentru a opune acuzarea la acuzare, să reamintim redactorilor dela „Pester Lloyd” șicanele ce s'au făcutu esportului nostru de vițe, și noi am fi gata să aducem probe ori-când. Dar, la ce ne-ar folosi tote

aceste? Ungurii nu vor să recunoască adevărul și vor să repeta acuzarea la infinit.

Nu putem însă face același lucru cu constatarea deosebirii ce există între Austria și Ungaria, față cu noi, în materie economică... În diferite rânduri, atacându-ne ceaștia relațiilor noastre comerciale, am insistat asupra acestei deosebiri și asupra grelei poziții în care suntem puși, când e vorba de legături economice cu monarhia vecină. Austria e un stat industrial; firesce că ea face agricultură, dar nu îndestulă pentru satisfacerea tuturor trebuințelor sale: carnea și pâinea, adică vitele și cerealele, găsescă deci în Austria o piață sigură.

Nu e totuși așa cu Ungaria; aceasta e țară agricolă; industria ei e rudimentală și anume din acele industrii care sunt mai direct legate cu agricultura; principala ei producere însă, ca și la noi, este și rămâne încă pe multă vreme agricultura.

Cu Austria înțelege oricine că relațiile noastre pot fi foarte limpede; pe când ea ne furnizează cu articole industriale, pe care țara noastră nu le produce, noi o furnizăm cu vite și cereale.

Dar cum să facem cu Ungaria? Agricultorii și noi și densa, e fatală să ne ciocnim pe piață, e fatală ca să ne refuze piața sa internă. Și cum concordatul vamalo-comercial dintre Austria și Ungaria impune unele d'a aplica măsurile vamale, luate de cealaltă; și cum, de când situațiunea politică internă din Austria o face p'acesta să nu poată avea nici o energie față cu Ungaria; și cum Ungurii sunt foarte încăpăținați, mai cu seamă în daraverile materiale și foarte puțin respectuoși pentru drept și morală, ajungem la următoarea situațiune:

Pe când noi facem toate înlesnirile importului Austro-Ungar, toate șicanile și zăticnirile se facu exportului nostru.

Esperiență am făcut, și încă prea bogată; exportul nostru de vite, sub pretextul foarte comod al epizootiei, a suferit cele mai mari lovituri. Și Austria a făcut, a suferit și nimic nu a putut face. Carnea la Viena a atinsu prețuri fabuloase; și protestările consumatorilor, protestările autorităților, ca consiliul municipal din Viena, contra închiderii fruntariilor din spre România, zadarnice au ramas și pierdute în vânt. Ungaria a făcut ce-a vrut.

Iată dar cum stăm; avem interese armonice cu Austria și cu totul contrare cu ale Ungariei. Dăm fără a primi în schimb, decât puțin lucru. Ce să facem? Cum să ne arangăm? Ne-am pus de mii de ori această întrebare; și noi, ca și cei din Pesta și Viena, suntem convinși, că un război vamal între România și Austro-Ungaria ar fi o calamitate; dar cum să-l înălțurăm?

Le e ușor Ungurilor să dică: »cerem satisfacerea intereselor unguresci; greutatea e însă d'a împăca aceste interese cu cele austriace, și apoi totalul acestora cu interesele României. Când două se mai multe puteri lucră în ore-cari condiții asupra unui corp, acțiunea lor se reprezintă prin resultantă; dar cum se pot combina interesele ungare cu cele austriace când ele sunt contrare?

Orî cum ar fi, pentru moment n'avem decât să așteptăm propunerile austro-ungare, pentru a ne hotărî. Trebuie să fie însă bine stabilit de pe acum, că cu țări agricole n'avem nici un interes să încheiăm convențiuni și că refuzăm orice tratări cu Austro-Ungaria decât aceasta nu însemnă decât Ungaria.

Cât despre amenințările lui »Pester Lloyd«, le trecem cu vederea; un război vamal ar fi totuși așa de rău pentru amândouă părțile, er nu mai rău pentru noi.

SCIRILE DILEI.

În ședința dela 20 Noemvre n. anul trecut a comitetului »Asociațiunii transilvane« s'a prezentat un contract de donațiune pentru casul de mörte, încheiat între Ioan Roman, repausat, fost avocat în Făgăraș și soția sa. Din acest contract rezultă, că »Asociațiunea transilvană« este designată executor al dispozițiilor răposatului, conformu cărora după mörtea soției densusului, ereții aceleia vor fi datorî din venitul casei Nr. 558 din Făgăraș în totu anul a pune la dispozițiunea »Asociațiunii« cel puțin câte 600 fl. spre formarea unei fundațiuni, care să poarte numele răposatului spre scopul înaintării industriei și comerțului între Români; afară de acestea totu din venitul acelei case să se formeze două stipendii de câte 60 fl. pentru rudele răposatului din Hennig, cari vor cerceta gimnaziul său alte scoli, er în lipsa acestora pentru alți tineri români fără diferență de confesiune. Comitetul prim a fi »Asociațiunea« executor al dispozițiilor răposatului, dispunendu totodată a se asigura dreptul de servitute al »Asociațiunii« asupra casei din Făgăraș. Cu executarea concludului se încredință membrul comitetului P. Cosma, ca reprezentant al »Asociațiunii«.

— Fapta acesta a răposatului șterge multe din peccatele comise în viața sa. De aceea îi dicem încă odată: fiă-i țărina ușoră și de Dumnezeu ca ultimul lui fapt să se servescă altora de învățătură!

—x—

A mai »pripocșit« ministrul »Trefort« pe preoții gr. or. din Bucholz Ion Ivanta și Vasile Ivanta cu câte 50 fl. Dumnezeu să-i ierte!

—x—

D-lu Ioan Gaál alias Gaelu, funcționar la poșta în Șimleul-Silvaniei, fiindu acusat de »frații« lui de cruce unguri, că e »irredentist«, fu transferat la Orosháza lângă Seghedin. D-sa așa de »mare Român« a fost și e și azi, încatu nici cu sora nici cu fratele său n'a vorbitu românește, ci totu numai în limba ungurească, și totuși Ungurii l'au acusat că e irredentist. — Asta-i răsplata celor ce-și renegă nemul, din care au eșit.

—x—

După cum spune »Magyar Polgar«, poliția din Alba-Iulia a arestatu pe învățătorul școlii elementare catolice de acolo, Gönczi, și pe soția sa. Se dice, că ei ar fi omoritu acum șapte ani pe un călugăr franciscan.

—x—

În zilele trecute în Dolha, comit. Ugocea, un gendarm a împușcatu pe sergentul său maior, Iuliu Buteanu, în localul gendarmeriei, la vaietele sergentului maior a venitu un alt gendarm în ajutor, însă și acesta fu împușcat. Ucigașul în urmă s'a împușcat și pe sine,

—x—

Foie unguresc »Székely Netzet« i-a intentat d. Ioan Vașadi, comerciant, procesu de presă. Foia ungurească l'a atacatu dicendu, că d. Vașadi, fiindu în serviciul »Albinei« din Sibiu, ar promova interesele acesteia în contra »Băncii Transilvane, în fruntea căreia se află Unguri.

—x—

În Bodola, comit. Trei Scaune, a murit Iacobu Țirmianu în versta de 120 de ani. Elu s'a născut în 1766, a traitu sub domnia Mariei Teresiei, a lui Iosif II, Leopoldu II, Ferdinandu V și Franciscu Iosifu I.

—x—

Un număr de 800 de lucrători în Viena s'au dusu Sâmbăta înaintea primăriei, cerendu să li se de de lucru. A trebuit să intervină poliția, ca să evite turburările. O parte din ei au fost îndrumați la gara de nord, unde au găsit ocupațiune, ceilalți au continuat cu demonstrațiunile. S'au luat măsuri energice pentru susținerea ordinii, precum și pentru ca să li se găsească ocupațiune.

—x—

Lucrătorii unguri, ocupați în districtul de cărbuni de pētră din Pittsburg inscenară o grevă, cu scopu d'a li se mări plata. Cu această ocaziune turburată și liniștea, se opuseră puterii armate și în lupta ce se născu fu ucis un lucrător și alți cinci greu răniți.

Inundația paragrafelor de legi.

Gubernamentalul »Pester Lloyd« dela 24 Ian. n. publică un articol de fond, în care mărturisese, cătu de miserabil se execută legile în Ungaria și cătu de rău se administrează sub guvernul d-lui Coloman Tisza. Din acest articol, care are de scopu a servi spre escusare guvernului și a pregăti opiniunea publică pentru nouă măsură reacționare, reproducem următoarele părți mai principale:

Nici o națiune, dice »P. Lld.« n'a uritu atât de tare paragrafi ca națiunea maghiară, și erăși în scurtu timp nici o națiune n'a manifestat o credință atât de puternică în puterea miraculoasă a paragrafelor ca națiunea maghiară. În fiecare an se facu atâtea paragrafe de lege, încatu ai pute construi munt din ele. Și alte state străine facu multe paragrafe, dar se deosebesc de noi în punctele cele mai esențiale. Nu cred omeni orbesce în puterea miraculoasă a paragrafelor ca la noi. Noi privim cantitatea cea mare a paragrafelor ca rezultatul cel mai însemnat al activității legislative, pe când în alte state se consideră numai calitatea și se așteptă ca numai acele legi să aducă ceva bine, cari sunt făcute cu totă serioșitatea și cu totă religioșitatea și se bazează pe adevăratele relații ale vieții și pe natura nemutabilă a instituțiilor. Noi credem, că, creându o grămadă de paragrafe, am rezolvat cestiunile cele mai principale și am implinitu trebuințele cele mai urgente, pe când alte state așteptă binele dela secutarea riguroasă și consciinșă a paragrafelor.

Dela executarea legilor prin organismul administrativ depinde realizarea principiilor legilor precum și proba, prin care se arată valoarea dispozițiilor legislative. Guvernele statelor luminate dau ordine autorităților, să aibă grije, când aplică legile, ca să vedă ce influințe au asupra relațiilor vieții, să adune datele, să-și

facă un studiu despre aplicarea legilor și apoi să raporteze guvernului despre rezultatele obținute. În faptă se modifică numai legi practicate, pentru că în alte state ținu multu ca legile să se execute, pentru că știu că numai acele legi, cari s'au executat consciinșos, se pot modifica, ca să corăspundă relațiilor reale și adevărate. Pe teremul administrațiunii noastre interne nu venim mai niciodată în pozițiune ca să modificăm o lege în modul arătat. După ce s'au făcutu toate formalitățile, promulgându-se legea și după ce s'a dat ordinu, ca legea să se pună în praccă, nu se mai interesează nimeni că se execută legea sau ba.

Guvernul atărnă în aer, nu stă nici într'o imediată organică legătură cu municipiile, cari execute legile pe terenul acesta, era organele de suprainspecțiune cele mai multe n'au nici o idee despre existența multor legi însemnate și ordinațiuni, de aceea apoi executarea lor nici nu-o potu priveghia, nici conduce. Astfel s'au întâmplat, ea cele mai multe legi până astăzi nici nu s'au executat*) și lucru ciudat este, că guvernele noastre dela 1867 n'au nici o știre despre această stare. (?)!

Ce daune materiale a suferit Ungaria din cauza acesta ne poțe spune ministerul de comerț. Din cauza administrațiunii noastre celei rele Germania ne-a priveghiatu pasu de pasu prin agenții săi și a causat produțiunilor noastre mari daune.

Proiectul de lege relativu la modificările, care au să se aducă în legea comunală, încă privesce o lege, care până astăzi în punctele cele mai principale nu s'a executat. Comunele se clasifică și se organizează după legea comunală. Reprezentanțele funcționarei se formează după dispozițiunile ei, dar funcțiunea acestor organe astăzi nu corăspunde legii, și toate dispozițiunile sunt ilusorice, pentru că până astăzi nu s'au întreprins nici un pas spre a să realiza intențiunile legii. Proiectul din cestiune nu să pare a fi făcutu după studii serioase asupra vieții serioase, asupra vieții comunale. Modificațiunile, care se voru introduce în legea actuală, par a fi unele îmbunătățive, dar totu nu voru delătura relele principale din viața comunală. Unele modificațiuni, ce se intenționează, nu corăspund de loc și te facu să crești că proiectul nu este opera unui studiu serios și practic ca o operă birocratică. Relativu la finanțele comunei au rămasu dispozițiunile legii actuale neschitate, prin urmare reprezentanțele comunale pot și de aci încolo să incare în spatele contribuabililor aruncu comunale, cari apasă comunele în cele mai multe părți ale țării ca o mare calamitate. În direcțiunea acesta nu s'au făcutu studiile necesare! Ar fi tare de dorit, ca să se ușureze comunele, pentru că greutatele actuale comunale produc mare nemulțămire în popor. Aceste sarcini s'au născut parte prin dispozițiuni legale, care nu corăspund relațiilor culturale și economice ale poporului nostru, parte prin administrațiunea cea rea a comunelor. Rēul cel mai mare este că nu-i nici un control al administrațiunii comunale, și tocmai în administrațiunea comunei ar fi de lipsă controlul cel mai serios și mai consciinșos. Rēul stă într'aceea, că notarii comunali sunt și membrii în comitetul administrativ al comitatului, care alege pe organele administrative și controlătoare. Notarul comunal este pe viață, prin urmare mai independentu ca solgăbirul și ca vicespanul. (Așa ar fi când ar domni legea și nu arbitriul și curentul șovinistic și iridentistic maghiar — Red.) Așadar funcționarii comitatului nu pot să purcedă cu totă rigore la controlarea administrațiunii comunale. Aceasta este cauza, că administrațiunea noastră comunală este atât de coruptă. Dacă va mai susține legislațiunea acesta dispozițiune în privința notarilor, prin aceea s'ar sancționa corupțiunea în administrațiunea comunală. De ar fi legea comunală cea mai perfectă din lume, numai această dispozițiune ar nimici în praccă dispozițiunile cele mai înțelepte. Tote relele vinu d'acolo, că la noi nu se studiază lucrurile cu totă serioșitatea, de aceea se facu legi necorăspunzătoare relațiilor reale.

Produțiunea studenților români.

Ședința publică dată în 6 Februaru s. v. de societatea de lectură a studenților dela școlile române gr. or. din Brașov, în frumoasă și spațioasă sală a liceului a avut deplin succes. Variata programă a fost executată întrégă, nelăsându nimic de dorit publicului, care nu mai încăpea în sală de numerosu ce era.

D. prof. N. Pilția, președintele societății de lectură, cu o cuvântare bine primită, în care accentuă progresul ce l'a făcutu societatea în anul din urmă, a deschis ședința. D-lu G. Răscanu, stud. cl. VIII, a dezvoltat cu mare pătrundere în obiectu tema sa »Familia ca focar al civilizațiunei«, nelăsându neatinsu rolul ce l'a avut și-l are femeia la diferitele popore. Trebuie

*) de pildă legea de naționalitate dela 1868. — Red.

sé mărturisim, că tinerul disertant a dovedit, prin modul cum și-a dezvoltat tema, un studiu serios în materia istoriei civilizației. D-lu N. Dima stud. cl. VIII, a arătat o mare dexteritate pe pian executându fantastica compoziția a lui Chopin »Polonaise«. A urmat controversa bine aleasă: »Este ambiția un rău pentru om?« susținută de d-lu Corneliu Popu stud. cl. VII și »Este ambiția un bine pentru om?« susținută de d-lu George Popa stud. cl. VIII. Amândoi disertanții și-au lucrat și dezvoltat serios temele lor aducându, fiecare pentru susținerea temei sale, exemple diferite și bine nimerite din istoria universală, der mai cu seamă din istoria Romanilor; trebuie însă să observăm că d-lui Corneliu Popu i-a lipsit accentuarea bună, și în cântec și d-lui George Popa. Aceste observări credem că le vor primi de binevoitoare. D-lu Mariu Murșan stud. cl. VIII, prin disertația sa »Năvălirea Mongolilor în Transilvania,« a dovedit că se știe așă câștiga amănunțite cunoștințe istorice și a satisfăcut publicul prin modul cum a predat-o și cu deosebire prin accentuarea sa curată și clară. D-lu de Lemeni a executat laudabilă fantasia pentru violină a lui Alard »Un ballo in maschera«. D-lu de Lemeni a satisfăcut pe deplin așteptărilor publicului și ne dă speranță, că continuând cu muzica, va deveni un eseculent violonist. D-lu A. Perșinaru a produs dese iluzii în sunetul doimnelor prin disertația compusă cu multă inteligență: »Inmormântarea la Romanii.« D-sa are o plăcută și curată accentuare. »Condamnarea strugurelui,« una dintre cele mai frumoase poezii ale lui Anton Panu, a fost admirabil delectată de d. I. Bidu, stud. cl. VIII. Vocea și gesturile declamatorului au fost foarte bine potrivite spiritului poeziei; d-sa are un adevărat talent de clamatoric. Acestă ședință bine succedată s'a închis cu cântecul »Sturmbeschworung.«

Intraga producție literară, musicală, declamatorică a produs o impresiune plăcută în inimile publicului, care și-a și arătat bucuria și recunoștința prin dese aplauze. Nu putem decât să felicităm tinerimea noastră, care folosese orele libere cu lucrări serioase.

Ateneul român.

„Epoca“ din Bucuresci scrie:

De câtă-va vreme Ateneul român pare că desfășură o îndoită activitate. În fiecare zi vedem câte o nouă succursală deschizându-se în orașele principale ale României, în fiecare zi vedem sforțările comitetului de inițiativă încununată cu isbandă.

Bărladul a urmat exemplul Bucuresciului și astăzi Craiova organizează o sărbătoare în beneficiul construirii edificiului Ateneului din Capitală, pentru ziua de 16 Ianuarie.

Trebuie să recunoștem, că femeile au dat acestei societăți concursul cel mai întins. La Craiova sărbătoarea e pusă sub patronajul doimnelor craiovene, cu concursul domnișorelor Olteanu, Chițu, Diel, Țiuleanu, Raymond, Caselli, și d-nu G. Marianu, membrul societății Ateneului din Bucuresci, va ține cu această ocaziune o conferință, al cărei subiect nu ne este încă cunoscut. Nu ne rămâne decât să urăm isbandă bună, inițiativelor acestei sărbători, și sperăm că corespondentul nostru special din Craiova ne va trimite o dare de seamă, pe care o vom publica la vreme.

În Bucuresci, s'a fixat aproape în mod definitiv, subiectul conferințelor, care se vor ține în sala Ateneului cu începere de la 19 Ianuarie. Etă această programă: Duminecă 19 Ianuarie, C. Esarcu: Discurs de deschidere. — Hajdeu: Sărbii și Bulgarii. — Joi 23 Ianuarie, Urechii: Miron Costin. — Duminecă 26 Ianuarie, Nicolae Ionescu: Impărăția Româno-Bulgară. — Joi 30 Ianuarie, Porumbaru: Noile teorii politice. — Duminecă 2 Februarie Marianu: Poezii noastre satirice. — Joi 6 Februarie Sihlenu: Despre emoțiuni. — Duminecă 9 Februarie, Barbu Ștefănescu: Limba Românească. — Joi 13 Februarie, Vitzu: Filoxera. — Duminecă 16 Februarie, Popovici: Resbelul de tarife. — Joi 20 Februarie, Ștefan Mihăilescu: Dinamica socială. — Duminecă 23 Februarie, Gionu: Două regente române Elena Năsturel și Maria Sturza. — Joi 23 Februarie, Vlahuță: Poeziile lui Eminescu. — Duminecă, 9 Martie, Eustatiu: Arbitragiu internațional. — Joi 13 Martie, Arionu: Influența aparințelor. — Duminecă, 16 Martie, Dr. Ștefănescu: Apele Minerale în România. — Joi 20 Martie, Anghel Dimitrescu: femeile lui Shakspeare. Joi 27 Martie, Bucliu: Morfinomania. — Duminecă 30 Martie, Verusi: Sentimentul estetic la poporul român. — Joi 3 Aprilie, Disescu: Contradițiuni. — Duminecă 6 Aprilie, Velescu: Profiluri contemporane. — Joi 10 Aprilie, Palade: Rolul femeii în democrație. — Marți 15 Aprilie, Traian Djuvara: Asociațiunile. — Joi 17 Aprilie, Dr. Petrini de Galați: Limbaj și gândire. — Duminecă 20 Aprilie, Duiliu Zanfirescu: Mito. — Joi 24 Aprilie, Dr. Drăghiceanu: Rolul științelor geologice și himice în Agricultură.

SCRIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. alu »Gaz. Trans.«)

BERLINŪ, 28 Ianuarie. — Camera deputaților a respins cu 241 voturi contra 148 propunerea liberalilor d'a se introduce alegerea secretă. În timpul furtunosei debateri, deputatul Windhorst fu chemat la ordine, fiindcă conducătorului conservatorilor Hamerstein i-a insinuat, că a vorbit un neadeveru.

BERLINŪ, 28 Ianuarie. — În camera seniorilor, Moltke prezintă cunoscuta propunere privitoare la cestiunea polonă, desemnându măsurile luate contra Polonismului ca o datorie amăsurată constituției.

LONDRA, 28 Ianuarie. — Cabinetul Salisbury a hotărât să demisioneze și să încunoscinceze imediat pe regina despre această.

DIVERSE.

†. Necrolog. — Iosefina Răuciu născ. Lobonțu, ca soție, Maria Lăpădatu născ. Răuciu, ca soră, Eufemia de Horvath născ. Lobonțu, Nicolau Lobonțu, amplotiat de stat în Unedora, Simion de Horvath, procuror regesc în Deva, ca cumnați, anunță trecerea din viață a iubitului soțu, respective frate și cumnat:

Dr. Dimitriu Răuciu, avocat în Sibiu, întemplat după lungi și grele suferințe Duminecă în 12/24 Ianuarie a. c. în alu 46 anu alu vieții pline de activitate și alu 13 alu fericitei căsătorii. Remășițele pămâtesci ale repausatului s'au înmormântat Marți în 14/26 în cimiteriul gr. or. din Sibiu. Răposatul a fost un bun și zelos Român. Pe timpul, când dieta ardeleană se ține în Sibiu, Dr. Răuciu a fost stenograf român la dietă.

Fiă'i țerina ușoră și memoria binecuvântată!

Un preot român în luptă cu trei lupi. — Ni se torisi verbalu o întemplantă carea, de nu ni-ar fi istorisit o pățitul, ar fi aproape de necrețut. Etă întemplantă: Înainte de asta cu 3—4 săptămâni, un preot dintr'o comună învecinată ca Timișoara, ajungând într'o călătorie mai îndepărtată pe calea ferată, descălecă la gară la ora 4 și 5 minute după prânțu. D'aci până acasă preotul avu să meargă cu trăsura încă 1/2 oră, dar nevenindu-i trăsura proprie, călătorii cu trăsura streină până la o comună foarte d'apropo d'a sa. Ajunsu în această comună nemțescă, preotul gândea, că se-și continue călătoria »per pedes apostolorum,« căci pământul era alb de zăpadă etă luna lucea d'asupra și se vedea bine calea. Cerend de la birtașul din comună o țigară și un om, ca să-l acompanieze, plecă preotul, provădu cu țigara aprinsă și cu un tulu de cucuruz (păpușoi) în mână, însoțit de un fiu alu ginteii renumite în curagiu; abia se îndepărtară cale de 60—80 pași de la ospătăria situată la marginea satului, când Nēmțulu observă în nemijlocitate apropiare, în drum, trei puncte negriciose, fără mișcare, și numai de câtu se adresă către preot: »D-le preot, nu te duce, că aceia sunt lupi!« Preotul însă nu-l cunoscea, nu crede Nēmțului, ci se apropiă cu tulu de negreț și lovesce în ea (pote că va fi lovit lângă ea); în acest moment lupul se scolă, dar nu fuge, ci cu totă blândea face căț-va pași de la drum în lături și se așază pe piciorole din dărăt. Preotul cu tulu și cu țigara aprinsă în gură, se înșoră, când vedu, că negreța se mișcă și când cunoscu și pe »fărtatul« — bietul Nēmțu deja ajunsese în dărăt la ospătăria — însă, spre fericire, nu-și perdu prezența de spirit, ci tot trăgând din țigară și cu tulu în sus, încep a merge d'a dindăratele, ținând ochii țintă la lupii, cari însă nu-l urmăriră, până ajunse și el în ospătăria, et aci, impecându-se de pragul ușii, cădu pe spate. Acu s'au revoltat »Svabii,« recuirară o pușcă, o încărcară bine și eșiră din ospătăria, ca să dea gônă după lupi. Inse ce se vedu? Cel ce avea pușca în mână, acela fu cel dintăiu, care nu cuteză să s'apropie de lupi, și se întorse înderept și după densusul și tovarășii lui! Astfel apoi rămaseră și lupii și Svabii și preotul nostru, căruia îi gratulăm pentru această norocată scăpare, — întregi și sănătoși. („Luminătorul.“)

O ciudată musică funebră. — D-lu Eduard Hanslick cronicarul musicalu alu țiarului »Die Presse« din Viena, povestese următoarele, pe care țice, că i-le-a spus chiar I. Strauss. Acum nu de multu a murit în Viena o dômă văduvă din societatea aristocrată și a cărei unică distrațiune fusese de a asculta valsurile lui Strauss, pretutind unde îi era cu puțință d'a merge să le asculte. La mörtea ei își exprimă dorința ca să se cante la înmormântare-i câteva din aceste valsuri favorite și să se dea fiă cărni musicantă din orchestră câte un galben. I. Strauss auzind despre dorința mörtei, fu atât de mișcat încâtu voi să conducă însuși în persoană execuțiunea. La ția fixată veni cu orchestra și

cu viora lui, puse pe musicanți dinaintea casei mortuare, și în momentul când se cobora cadavrul, cantă »Frumoșă Dunăre albastră«. Execuțiunea după spusele martorilor fu dintre cele mai frumoșe, ce s'a putut auzi vr'odată și produse asupra publicului o impresiune multă mai mare decât ar fi putut produce un marș funebru; totă lumea era cu ochii plini de lacrimi.

O nouă conspirație nihilistă. — Din Cracovia se relatează de la 9 Ianuarie: Deja acum trei luni spionii făcuseră cunoscutu poliției din Petersburgu, că chiar în capitală s'a formatu o nouă ligă nihilistă și că prepară o lovitură. În locu de a pune mâna pe această ligă, s'a preferit, deore-ce nu amenintă imediat vr'unu pericolu, de a lăsa să se cocă lucru și apoi deo-dată a sdrobi pe conspiratori. Revoluționarii avu o tipografiă secretă într'o casă, aproape de biserica regimentului de vânători, unde să tipăreă mai alesu o mulțime de foi volante nihiliste, menite pentru poporul de josu. Der în luna trecută s'a tipăritu o foia volantă de altu gen. Acesta a fostu o pretinsă proclamație a țarului Alexandru III, către țeranii, ce se referea la apropiatul jubileu de 25 de anu alu emancipării țeranilor. Acestu jubileu cade la 19 Februarie. În proclamația se punu în gura țarului următoarele cuvinte: Răposatul său părinte a scăpatu pe țeranii de robia, der boerii au nimicitu etăși planurile părintesci ale marelui țaru. Elu, Alexandru III, iubindu poporul ca și tată-său, este ținutu de nobili arestatu în palatul său. Inse acum, la jubileu de emancipare, dînsulu dăruiesce țeranilor totă țera; ci se rescole contra boerilor și se vie la Petersburgu spre a scăpa pe țaru din robia. — În noțtea de la 2 spre 3 Ianuarie poliția s'a pusă pe lucru. Spre sêră ca la 80 gendarmi deghisați au intrat pe rîndu în casa tipografiei și au ocupat pe nesimțite toate intrările, scările, etc. Aprope de casă, în dosul bisericii, steteu ca la 300 gendarmi pentru ori-ce eventualitate. În câteva minute totă casa a fostu blocată. Apoi s'au forțat ușile șopronului, unde au și fostu găsiți conspiratorii, 12 la număr, bărbați și femei, toți lucrându. Nihilistii s'au opusă cu disperare, apărându-se cu toporele în mână. S'au rănit opt gendarmi, dintre cari unul mai greu. N'au scăpatu nici unu nihilist.

O dramă ciudată. — De mai mulți anu soții F... locuiau la No. 7 în strada Files du Calvaire, la Paris. F..., funcționar superioru în o însemnată casă financiară, avea și o ôre-care avere. În casă domnia o fericire deplină; nimic nu se părea să se prevadă drama îngrozitoare ce s'a petrecut acum câteva țile. După ce a petrecut serată ca de obicei F., care părea foarte bine dispus se culcă pe la orele 11. La o oră și jumătate după meșul noștii F., se deșteptă și rugă pe soția lui să-i dea un paharu cu apă cu zaharu, țicend că i este sete. D-na F... se sculă îndată și se duse la bucătăria să caute o cană cu apă. În timpul acesta, soțulu ei puse accidu prussicu în două pahare, care se aflau pe mēsa de nopte și aruncă în fiacare paharu și câte două bucăți de zaharu. D-na F... se întorse și soțulu ei îi țice: Ecă ț-am pus zaharu, bea deci cu mine. D-na F... umplu celalaltu paharu; abia beu o înghitură și simțind gustulu otravei, aruncă paharul din mână, der soțulu său îl beu până în fundu și cădu ca trăsnițu. D-na F... înspăimântată, chemă ajutoru; mai mulți vecini se grăbiră și alergară să aducă un medicu, care sosi îndată însoțit de unu comisar de poliția. Mediculu nu putu face alta decât să constate mörtea lui F... și să dea primele îngrijiri soției sale, a cărei stare era dintre cele mai grave. Nu se scie încă motivulu care a împinsu pe F... a lua această fatală hotărire.

Nou abonamentu

la

„Gazeta Transilvaniei“.

Cu 1 Ianuarie 1886 st. v., s'a început unu nou abonamentu, la care invităm pe toți onorații amici și sprijinitori ai foiei noastre.

Prețulu Abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:

pe trei luni 3 fl.
„ șese „ 6 „
„ unu anu 12 „

Pentru România și străinătate:

pe trei luni 10 francoi
„ șese „ 20 „
„ unu anu 40 „

Rugăm pe domni abonenti, ca să bine-voiască a-și reînoui de cu vreme abonamentulu, ca să nu se întreprupă expedițiunea țiarului.

Domni ce se voru abona din nou să binevoiescă a scrie adresa lămurită și a arēta și posta ultimă.

Administrațiunea.

Editoru: Iacobu Mureșianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Mureșianu.

Cursul la bursa de Viena

din 27 Ianuarie st. n. 1886

Table with 2 columns listing various financial instruments and their values, including gold and silver prices, bonds, and exchange rates.

Bursa de Bucuresti.

Cota oficiala dela 11 Ianuarie, st. v. 1886.

Table with 2 columns listing market data for Bucharest, including exchange rates for various currencies and commodities.

Cursulu pieței Braşov

din 28 Ianuarie st. n. 1886

Table with 2 columns listing market prices for Braşov, including exchange rates for various currencies and commodities.

Numere singuraticice à 5 cr. din „Gazeta Transilvaniei“ se pota cumpăra în tutungeria lui I. GROSS.

Advertisement for Iosif Both, a watchmaker and optician in Braşov. Includes an image of a pocket watch and text describing services and products.

Advertisement for Tarifa anunțurilor și inserțiilor. Details rates for advertising in the newspaper, including per line and per repetition.

Mersul trenurilor

pe linia Predeal-Budapesta și pe linia Teiuș-Arad-Budapesta a calei ferate orientale de stat reg. ung.

Large table showing train schedules for various routes including Predeal-Budapest, Teiuș-Arad-Budapest, and Braşov. Lists train numbers, departure times, and arrival times for different services.

Nota: Orele de noapte sunt cele dintre liniile grăse.

Tipografia ALEXI Braşov.